

Muziek maken tegen kernwapens

door Martin Touwen

Wat Volkel in Nederland is, is Kleine-Brogel in België en Büchel in Duitsland, namelijk de plek waar inlandse piloten getraind worden om telkens zo'n 20 Amerikaanse kernbommen te kunnen droppen. Allemaal binnen een 100 km-straal rondom Heerlen/Aachen. Deze landen participeren daarmee, samen met Italië en Turkije, in de 'nucleaire deelname' van de NAVO, zonder zelf officieel kernmacht te zijn. Vreemd genoeg ontbreken hiervoor onderliggende (openbare) verdragen of een parlementaire toestemming. Voor het eerst na decennia is voor Nederland het bestaan recent officieel toegeven door de regering als reactie op een motie: Aanhangsel Handelingen II 2022/23, nr. 968. Het VN-verdrag inzake de niet-verspreiding van kernwapens wordt omzeild doordat het op scherp zetten in handen is van de Amerikaanse president en militairen. En uiteraard hebben deze landen het VN-verdrag inzake het verbod op kernwapens uit 2017 niet ondertekend.

Foto: Lebenslaute, Fliegerhorst Nörvenich 4-8-23

Vliegtuigen en piloten zijn echter op het moment niet in Büchel gestationeerd, maar op vliegbasis Nörvenich, ten zuidwesten van Keulen. Büchel wordt namelijk op het moment voor 1 miljard Euro verbouwd om de toekomstige F-35 bommenwerpers te kunnen huisvesten. Ook worden door de VS de kernwapens gemoderniseerd om hen beter bestuurbaar te maken. Of dat veel uitmaakt bij een 30-voudige kracht van de bom op Hiroshima, vraag ik me wel af. In Duitsland wordt net door wapensmid Rheinmetall een fabriek gebouwd op vakantievliegveld Weeze vlakbij de Nederlandse grens om onderdelen voor de F-35 te maken. Een aardig deel van het Duitse 100 miljarden Euro pakket voor extra bewapening n.a.v. de Ukraine-oorlog zal aan deze F-35's opgaan. Ook in Nederland zal een deel van deze (dure) F-16 opvolgers geschrikt worden gemaakt voor het lanceren van kernwapens.

Vanwege de actuele ontwikkelingen en een uitnodiging door regionale initiatieven had protestkoor- en orkest Lebenslaute.net besloten om begin augustus met zo'n 100 mensen actie te voeren rondom Nörvenich. Christiane en

ik maakten er deel van uit. Letterlijk ron-dom: na een week voorbereiden en repeteren werden op 4 augustus 11 poorten van de vliegbasis urenlang geblokkeerd en zo met doorlopend musiceren gestoord. Helaas bleek er een twaalfde poort toch nog toegang te bieden, waardoor de ochtendploeg via een omweg uiteindelijk wel binnen kwam. Al trokken wij er niet omheen, bij mij kwam het beeld van Jericho op. Eén poort werd na ruim 6 uur door de politie (netjes) geruimd. Dit was op verzoek van de luchtmacht om zogenaamde veiligheidsredenen in het geval van een crash buiten; echter waarom gingen tot dan de trainingsvluchten wel door? De dag erop gaven wij een concert in een kerk in de binnenstad van Aachen voorafgegaan van een concertje op straat ter gelegenheid van de onthulling van een affiche over Hiroshima. Op Hiroshima-dag zelf was dan nog een, deze keer aangemeld, concert voor de (met NAVO-draad afgesloten) hoofdingang van de vliegbasis. Twee dagen hadden wij geluk met het weer, op de derde kwam het met bakken uit de hemel. Gelukkig is Lebenslaute super georganiseerd waardoor er snel grote tenten stonden. Alleen, de erg zachte nummers moesten we vanwege de geluidscoulisse schrappen.

Net zoals twee jaar geleden in Lützerath tegen de bruinkoolmijn hebben wij een indrukwekkende week beleefd. De meeste indruk maakten enkele stukken,

voorop 'Hiroshima – Das kleine tote Mädchen' van Fazil Say op basis van een tekst van Nazim Hikmet, met Duitse tekst en arrangement voor koor door Ulrich Klan, tevens dirigent tijdens onze première op 5 augustus. Het is geschreven vanuit de positie van een klein meisje uit Hiroshima dat 'aan je deur klopt'.

Foto: Lebenslaute, City Kirche Aachen, 5-8-23

Echter, ze blijft 'voor altijd 7 jaar, dode kinderen groeien niet meer'. Ik moest tranen wegpinken tijdens het oefenen, gelukkig niet tijdens het concert, en ik was niet de enige. Uiteindelijk vraagt het meisje om je handtekening opdat kinderen nooit meer op deze manier zouden mogen verbranden. In een ander stuk 'Oh, oorlog, welk ongeluk' van de Tsjechische componist Leos Janacek van 1885 wordt beschreven hoe vertwijfeld ene Janosh reageert op zijn rekrutering. Helaas best

actueel nu dienstweigering en pacifisme niet worden geaccepteerd in Oekraïne en Rusland. Ook zongen en speelden we het Dies Irae uit Benjamin Britten's 'War Requiem' (première in Coventry in 1962) met teksten van Wilfred Owen, die in november 1918 sneuvelde in een loopgraven. Gelukkig waren er ook opbeurende stukken zoals het (eveneens voor koor nu gearrangeerde) 'Friedenslied' van Dota Kehl uit 2022, die benadrukt dat de mensen die vrede willen, in de meerderheid zijn. En tot slot de 'Blechbüxenmarsch' (mars voor blikken dozen) van de Augsburgse Puppenkiste, een mooie persiflage.

Naast het 'grote' repertoire had elk actiegroepje ook nog eigen muziek samengesteld. Je wilde tijdens de blokkade immers ook in kleine bezetting goed uit de verf komen. In ons geval was het publiek weliswaar beperkt (vooral bewakingspersoneel dat af en toe langskwam aan de binnenkant), maar de boerin die wij ontmoetten, beloofde ons met zonnebloemen en verse koffie.

De Doomsday Clock staat inmiddels dicht-ter bij 12 uur dan ooit: 90 seconden. Het is dus nog erger dan in de jaren 80 toen wij tegen nieuwe kernwapens demonstreerden. Toen wist de wereld samen het tij te keren. Nu leidt de angst voor de ander weer tot het willen

Foto: Lebenslaute, Templergraben Aaken, 5-8-23

afschrikken enz. en zijn we weer in een dodelijke spiraal terecht gekomen. Terwijl de veiligheid van de ander het uitgangspunt zou moeten zijn. Helaas wordt er door sommigen weer goed aan verdiend i.p.v. dat onze resources gaan naar de energietransitie. Het militaire aspect wordt buiten de klimaatberekeningen gehouden, terwijl kennelijk ruim 5% van de CO2-uitstoot hierdoor komt, veel meer nog dan door de civiele luchtvaart. Om er gek van te worden. Tegelijk klinken nog dagen na deze actieweek de liederen door mijn hoofd. Zo ook: 'Een andere wereld is mogelijk, een andere wereld is nodig, een vreedzame wereld' (Anne Tübinger).